

ESTRATÈGIA NACIONAL DE LA BIODIVERSITAT D'ANDORRA (ENBA)

Govern d'Andorra

ENBA

Estratègia Nacional
de la Biodiversitat
d'Andorra

TAULA DE CONTINGUT

INTRODUCCIÓ, 4

OBJECTIUS I ACTIVITATS DE L'ESTRATÈGIA NACIONAL DE LA BIODIVERSITAT, 10

Objectiu 1:

Inventariar i millorar el coneixement de la biodiversitat d'Andorra i de la seva tendència, 11

Objectiu 2:

Gestionar la biodiversitat d'Andorra i garantir els serveis dels ecosistemes, 15

Objectiu 3:

Fomentar la conservació de la biodiversitat en les polítiques sectorials nacionals i locals, 19

Objectiu 4:

Educació, comunicació i formació en matèria de biodiversitat, 23

Objectiu 5:

Governança i cooperació, 26

ANNEX 1. OBJECTIUS ESTRATÈGICS I FITES D'AICHI, 29

ANNEX 2. CORRESPONDÈNCIA DE L'ENBA AMB LES FITES D'AICHI, 33

INTRODUCCIÓ

El Conveni sobre la diversitat biològica, adoptat a Rio de Janeiro el 5 de juny del 1992, a la Cimera de la Terra de Rio de Janeiro, va entrar en vigor el 29 de desembre de 1993. És un tractat internacional jurídicament vinculant que ha de permetre assegurar una acció internacional eficaç per frenar la crisi global que pateix la biodiversitat. El CBD (de les seves sigles en anglès *Convention on Biological Diversity*) va entrar en vigor a Andorra el 5 del maig del 2015.

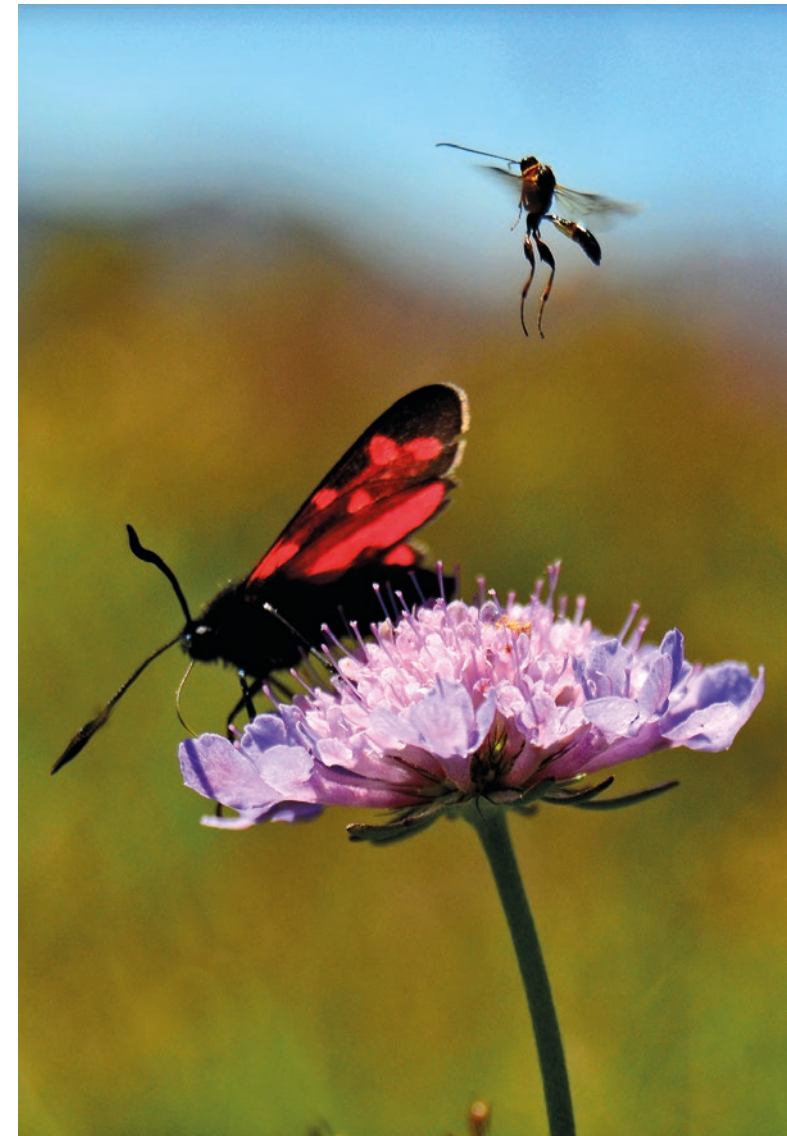
La biodiversitat es defineix, segons el CBD, com "La variabilitat d'organismes vius de qualsevol origen, inclosos, entre d'altres, els ecosistemes terrestres, marins i altres ecosistemes aquàtics i els complexos ecològics dels quals formen part; això comprèn la diversitat dins de cada espècie, entre espècies i també la diversitat dels ecosistemes". Aquesta definició no només reconeix la biodiversitat com la diversitat d'espècies (biològica), sinó que també cita els seus tres nivells: ecològic (ecosistemes), biològic (espècies) i genètic (gens) i les relacions que s'hi donen, i reconeix els seus valors socials, econòmics, científics, educatius, lúdics, estètics, etc.

D'aquesta forma, els objectius principals del Conveni estan orientats a posar fre a la desaparició

de les espècies, dels hàbitats i els ecosistemes, i a conservar i fer un ús sostenible de la diversitat biològica i dels recursos genètics com a interès comú de la humanitat, tant pel seu valor intrínsec, com per la seva importància per a l'evolució i el manteniment dels sistemes necessaris per a la vida a la biosfera.

Entre els treballs elaborats en el marc del CBD destaca el Pla estratègic per la biodiversitat 2011-2020 amb 5 objectius estratègics i 20 grans fites, anomenades d'Aichi (annex 1), que conformen un esquema de referència per als plans i les estratègies de cada país, que ha d'establir la seva pròpia estratègia considerant la contribució a la realització d'aquestes grans metes mundials.

De fet, ja en l'articulat original del Conveni sobre la diversitat biològica (article 6) s'estableix l'obligació de les parts d'elaborar estratègies i altres eines de planificació (plans o programes) d'abast nacional per tal de garantir la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat. En aquest sentit, a finals del 2015, el Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat va organitzar un grup de treball encarregat de redactar l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra (ENBA) seguint

un calendari de reunions mensuals. En aquest grup de treball van participar-hi una vintena de persones: tècnics de diferents administracions (nacionals i locals), gestors d'espais naturals protegits, experts i representants de la societat civil.

L'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra respon, doncs, al compromís d'Andorra amb el CBD i defineix de quina manera Andorra pot contribuir als objectius internacionals de preservació de la biodiversitat alhora que marca les pautes de la gestió de la biodiversitat al nostre país.

Ja fa anys que Andorra es preocupa per la seva biodiversitat, ja sigui des de les administracions nacionals i locals que han elaborat nombrosos estudis i plans d'accions per a algunes espècies i que han creat espais naturals protegits, com també des del Centre de la Neu i la Muntanya de l'Institut d'Estudis Andorrans (CENMA), que treballa, entre d'altres, en diversos àmbits d'investigació sobre la biodiversitat.

A més de tenir en compte el Pla estratègic per la biodiversitat 2011-2020 del CBD amb

els 5 objectius estratègics i les 20 fites d'Aichi, el grup de redacció de l'ENBA també s'ha preocupat per la coherència amb estratègies properes, com l'Estratègia pirinenca de la biodiversitat, i s'ha inspirat en les estratègies dels països veïns i també en l'europea, per adaptar-les a les característiques particulars del país.

Cal ser conscients que els components de la biosfera que avui encara són desconeguts poden ser demà la font de solucions innovadores. El respecte envers les altres

espècies amb què compartim el mateix planeta ha de ser per nosaltres una preocupació ètica i ha de permetre definir noves estratègies socials i econòmiques en les quals la sostenibilitat ha de ser la paraula clau.

Canvi climàtic, desertificació, bioinvasions, desforestació, pèrdua de sòls, extinció d'espècies i varietats, i sobreexplotació dels recursos, representen un fracàs a escala internacional i cal actuar des d'ara per assolir, en un horitzó més o menys llunyà, una inversió de les tendències i la recuperació de la biodiversitat.

L'ENBA s'inscriu, doncs, en aquest marc internacional i representa un repte per al conjunt de la societat. Cal explicar correctament i concretament que invertir en la biodiversitat no és un cost, sinó una responsabilitat envers les generacions futures, i que procurarà uns recursos i beneficis ambientals per al conjunt de la societat i la vida al planeta.

A Andorra, l'Estratègia que s'ha redactat està prevista per al període 2016-2024, atès que el conjunt de les accions previstes no es pot desenvolupar en 4 anys únicament. Per això no s'ha fet fins al 2020 com moltes de les estratègies existents. No obstant

això, es preveu que el 2020 es faci una revisió dels objectius de l'ENBA per actualitzar-los en funció de les tendències que es dibuixin en aquell moment.

Gràcies a la seva privilegiada posició als Pirineus –que li permet abastar des de territoris amb influència de la península Ibèrica i la Mediterrània fins als ambients propis de l'alta muntanya– i a les diferències en les condicions ambientals (temperatura, pluviositat, llum) i a l'orografia del terreny (altitud, zones de fons de vall, etc.), Andorra és un país amb una biodiversitat excepcional, caracteritzada per un ventall d'hàbitats molt divers que acull un notable nombre d'espècies, algunes de les quals molt particulars.

En termes de diversitat ecològica, segons alguns estudis (*Mapa digital dels hàbitats d'Andorra*, CENMA, 2012), al país poden arribar a distingir-se fins a 180 tipologies d'hàbitats diferents, que inclouen zones humides (estanyes, llacs, rius, molleres i patamolls), zones de matollar i landes (boixedes, ginebredes, etc.), prats i pastures, boscos (pinedes de pi negre, de pi roig, rouredes, boscos mixtos, etc.), zones de rocam i tarteres i, per descomptat, zones agrícoles i de conreu, dipositàries també d'una diversitat particular en estreta relació amb l'activitat humana.

Segons un estudi sobre el paisatge realitzat el 2006, el territori es distribueix de la manera següent:

- Unitats abiòtiques, 28,4% del territori: constituïdes per roques, amb poca vegetació o sense, i espais coberts d'aigua dolça.
- Unitats biòtiques, 63,6% del territori: formades per boscos i prats.
- Unitats antròpiques, 1,8% del territori: constituïdes per les zones urbanes compactes, les infraestructures i les zones de serveis.
- Unitats mixtes, 6,2% del territori: corresponents a les pistes d'esquí i els cultius.

La mida reduïda del país i els nombrosos estudis realitzats ens permeten tenir un bon coneixement de la biodiversitat d'Andorra amb estudis a escala molt precisa per als hàbitats sensibles i amb quadrícules quilomètriques per avaluar la presència o absència de certes espècies.

Els estudis i dades de referència al país són els treballs elaborats pel CENMA (Centre d'Estudis de la Neu i la Muntanya d'Andorra), dels quals destaquen els projectes de la llista vermella de la flora d'Andorra (elaborat per encàrrec

conjunt amb el Departament de Medi Ambient del Govern d'Andorra), el *Banc de dades de la biodiversitat d'Andorra* (SIBA) i l'*Herbari virtual d'Andorra*. Segons aquests treballs, el país compta amb 1.584 espècies de flora (plantes vasculares i falgueres), 745 tipus de fongs, 382 líquens, 237 briòfits (molses i hepàtiques), 134 mol·luscs, 988 artròpodes (aranyes, crustacis, miriàpodes i insectes) i 238 vertebrats (mamífers, ocells, peixos,

rèptils i amfibis). D'aquests últims destaca el grup de l'avifauna, amb 147 espècies d'ocells (*Atles d'ocells nidificants d'Andorra*, 2002). El Departament de Medi Ambient del Govern d'Andorra també ha elaborat diversos estudis sobre zones humides, vegetació de ribera, boscos vells i diversos grups taxonòmics de la fauna. Així mateix, les administracions locals (comuns) també disposen d'estudis en la matèria centrats en el seu territori.

Alhora, en termes socioeconòmics, gran part de les activitats del país es desenvolupen directament sobre el medi natural, ja sigui actualment amb el turisme tant d'estiu com d'hivern, com anteriorment, quan el país vivia en gran mesura del sector primari: agricultura, ramaderia i silvicultura. En aquest sentit, la població andorrana té consciència de la importància dels serveis ambientals que la biodiversitat aporta tant a l'economia com a la qualitat de vida.

No obstant això, tot i la vàlua i la consideració pública de la biodiversitat d'Andorra, aquesta

biodiversitat no està exempta de pressions, entre les quals destaquen l'ocupació humana del fons de vall i probablement els efectes del canvi climàtic. Per altra banda, Andorra no registra greus problemes de contaminació de l'aigua, ni de l'aire, ni de desforestació o erosió del sòl, ni tampoc de sobreexplotació dels recursos naturals.

L'ENBA s'estructura en 5 objectius estratègics, els quals es desglossen en 24 activitats que es presenten a continuació. En l'annex 2 es poden trobar les correspondències entre els objectius i les activitats de l'ENBA i les fites d'Aichi.

OBJECTIUS I ACTIVITATS DE L'ESTRATÈGIA NACIONAL DE LA BIODIVERSITAT

OBJECTIU 1

INVENTARIAR I MILLORAR EL CONEIXEMENT DE LA BIODIVERSITAT D'ANDORRA I DE LA SEVA TENDÈNCIA

Per tal de poder dur a terme una bona política de gestió de la biodiversitat és necessari primer de tot de disposar d'un bon coneixement de la biodiversitat a escala nacional.

A més, és important disposar d'aquesta informació de manera ordenada, ràpidament accessible i preferentment compatible amb formats internacionals per poder contribuir als intercanvis mundials d'informació, tal com es recomana des del Conveni sobre la diversitat biològica.

Partint d'aquest coneixement es pot analitzar de manera més detallada quins són els punts forts i les debilitats per un bon estat de la biodiversitat a Andorra i es poden definir eines per potenciar els aspectes positius i contrarestar les principals amenaces. Finalment, per poder avaluar el conjunt de les accions realitzades en aquest àmbit cal implantar un conjunt d'indicadors, preferentment comparables a escala internacional a fi de fer el seguiment de la biodiversitat nacional i aportar un màxim d'informació als sistemes internacionals d'avaluació dels progressos en l'assoliment dels objectius del CBD i de les fites d'Aichi.

ACTIVITAT 1.1

Inventariar i agrupar el coneixement existent: cartografies, dades, inventaris, bibliografia

Actualment existeixen nombrosos treballs i estudis sobre biodiversitat a Andorra, però de forma dispersa i referenciats en diferents bases de dades nacionals com ara: SIBA (CENMA), Recer'And (Ministeri d'Educació), Biblioteca Nacional d'Andorra, bases de dades i GIS del Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat, Ornitho.ad (participació ciutadana i internacionals com el GBIF (*Global Biodiversity Information Facility*)). Seria necessari, per tant, agrupar tota aquesta informació en una sola base de dades que fos de referència per a la biodiversitat, sense haver de crear-ne forçosament una de nova. Es tractaria de començar per veure quina és la manera més adequada i considerar la possibilitat d'incloure-hi les dades bibliogràfiques.

D'altra banda, caldria buidar i homogeneïtzar dades, i crear un portal web accessible a tots els participants que serviria per introduir

la informació existent a través d'algun mecanisme que permetés entrar estudis, informes, etc. Cal, però, establir un protocol de validació de les cites que estableixi per tot nou registre quins organismes o administracions hi intervenen i quan.

A la vista d'això seria necessari un treball d'expert per analitzar tota la informació i les bases de dades existents i proposar el millor sistema de gestió de la informació sobre biodiversitat amb els protocols adequats per entrar i validar les dades. Aquest sistema d'informació hauria d'incloure una part pública amb la informació adequada per al públic en general, d'una banda, i els professionals del medi ambient, per l'altra.

En segon lloc, és indispensable realitzar periòdicament una anàlisi i síntesi de tota la documentació existent a fi de disposar regularment d'un balanç de l'estat de la biodiversitat d'Andorra, de la seva tendència, i dels coneixements que manquen. Aquesta informació és indispensable tant per analitzar l'eficàcia de l'ENBA, com per definir les dades que manquen, els objectius de futur per l'Estratègia, i a més, per informar periòdicament el Secretariat del Conveni sobre la diversitat biològica.

Aquesta acció ha de ser continuada, i coordinada per un únic organisme. El portal d'accés d'aquesta informació serà www.biodiversitat.ad.

ACTIVITAT 1.2

Identificar els ecosistemes d'interès i les espècies prioritàries per gestionar-los

Cal identificar els ecosistemes de més interès i les espècies prioritàries per gestionar-los adequadament amb els recursos disponibles.

La prioritització de les espècies s'hauria de fer en funció del perill de pèrdua o del risc d'extinció, en funció de si es tracta d'espècies emblemàtiques (que a la vegada són bandera d'altres) o endèmiques (d'àrea de distribució restringida a Andorra i/o regions properes).

Pel que fa als hàbitats caldria, a més a més, prioritzar els singulars o els que són més representatius o propis d'Andorra.

Així mateix, s'ha de tenir en compte quines són les línies mestres internacionals (convenis de Berna i d'altres), per prioritzar les espècies i els ecosistemes.

ACTIVITAT 1.3

Definir i fomentar les línies d'estudi necessàries per millorar el coneixement sobre la biodiversitat

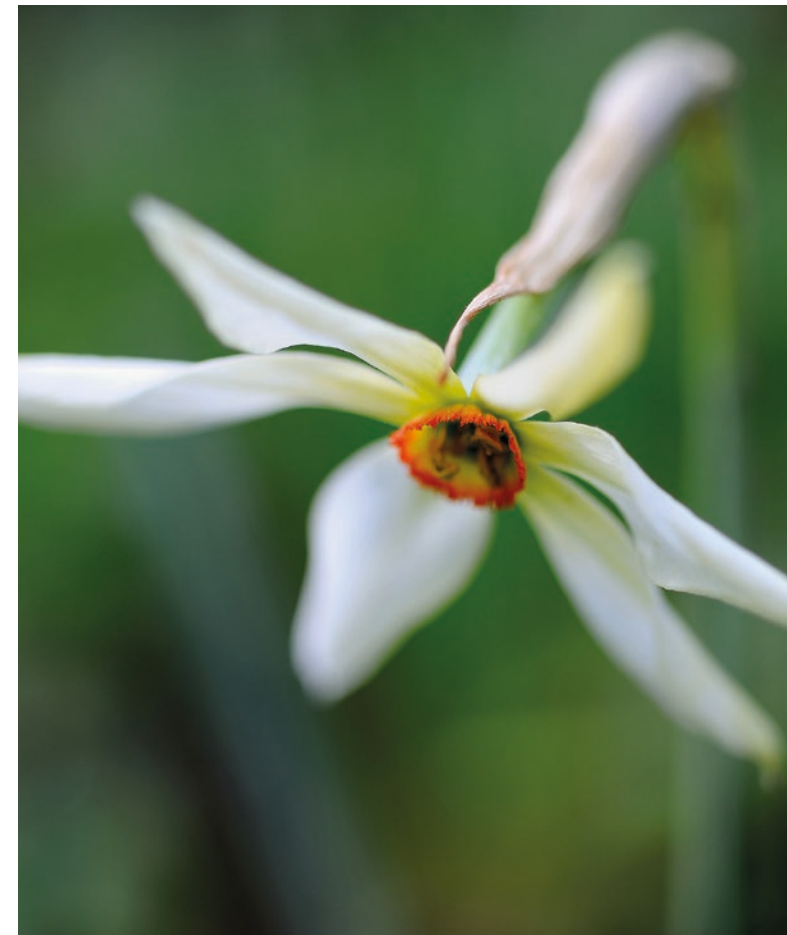
En el marc d'aquesta activitat, és necessari en primer lloc actualitzar regularment quan escaigui els diversos estudis existents. Així mateix, caldrà actualitzar regularment les dades existents i que són més antigues sobre diferents grups taxonòmics, tant de fauna com de flora, i sobre hàbitats.

Actualment es disposa de llistes vermelles de flora vascular, de vertebrats i d'alguns grups d'invertebrats pel que fa a la fauna. És necessari establir i/o completar les llistes vermelles que manquen per dotar-les del règim de protecció que es determini en el marc de l'activitat 2.6.

La recerca és un factor important per millorar el coneixement de la biodiversitat. Contribueix a minvar les mancances detectades en l'activitat 1.1 (buits sistemàtics, etc.) i aprofundir en certs àmbits del coneixement de la biodiversitat identificats, tant pel que fa a hàbitats i a espècies, com

a genètica, tant per a espècies salvatges com per a espècies domèstiques i agrícoles.

Per això, un cop identificades les mancances, cal definir i planificar de forma consensuada entre les administracions i els organismes de recerca les línies d'investigació més idònies per millorar els coneixements sobre biodiversitat.

ACTIVITAT 1.4

Identificar els factors que poden afectar la biodiversitat i l'estat de conservació dels ecosistemes

A fi de millorar l'estat de la biodiversitat d'Andorra o en tot cas evitar la pèrdua de biodiversitat, tant pel que fa a hàbitats, a espècies, com a genètica, és important identificar quins són els factors humans i naturals que poden afectar la biodiversitat, per així actuar sobre aquests factors i invertir tendències. Entre aquests factors hi pot haver, per exemple, el canvi climàtic, el creixement urbà, les activitats turístiques intenses al medi natural, l'abandó o la intensificació de l'activitat agrícola, la proliferació d'espècies invasores, certes patologies, etc.

Cal realitzar un estudi precís dels factors que poden afectar negativament la biodiversitat a Andorra, cartografiar-los i identificar el risc que suposen, tal com s'ha fet en altres països amb metodologies reconegudes.

S'ha de completar una diagnosi de l'estat de conservació dels ecosistemes mitjançant uns criteris que permetin avaluar-los. Es consideraran

com espais degradats els que presentin un grau de conservació insuficient.

ACTIVITAT 1.5

Establir uns bioindicadors i fer-ne el seguiment

Els bioindicadors estableixen un bon punt de partida per avaluar les tendències de la biodiversitat vers els factors que els amenacen tant si aquests s'intensifiquen com si disminueixen. Per això són una bona eina per demostrar l'efectivitat de les polítiques en matèria de biodiversitat i l'eficàcia del compliment de l'ENBA; se'n poden definir de globals o per cada objectiu de l'Estratègia.

Cal inventariar els bioindicadors que s'avaluen actualment i valorar la necessitat d'establir-ne d'altres, tenint en compte els que s'utilitzen a països veïns per tal de poder ser comparables en àmbits extraterritorials.

Finalment, cal acotar i definir els bioindicadors per a l'ENBA. Aquests bioindicadors haurien de ser diversos per tal d'englobar processos diferents que afecten la biodiversitat.

OBJECTIU 2

GESTIONAR LA BIODIVERSITAT D'ANDORRA I GARANTIR ELS SERVEIS DELS ECOSISTEMES

Per tal de valorar, preservar i restaurar de manera adequada la biodiversitat, al mateix temps que es millora el seu coneixement és necessari gestionar-la tant en l'àmbit dels espais naturals de grans dimensions com en l'àmbit més concret dels hàbitats o de les espècies. De la mateixa manera cal prestar atenció tant als espais de més interès com als més degradats, igualment ens hem de preocupar de les espècies més emblemàtiques com de les més banals, dedicant un esforç particular a les més amenaçades.

La biodiversitat no coneix fronteres, per això cal que la gestió que es fa a escala nacional dels espais d'interès sigui coherent internament però també amb els països veïns, a fi de beneficiar-se de la més gran resiliència que comporten les xarxes. Aquesta gestió ha de fer-se efectiva en l'àmbit dels ecosistemes que resultin ser de més interès, però també s'ha de preveure accions de restauració per als ecosistemes degradats tal com es preveu en les fites d'Aichi. Quant a les espècies, cal preocupar-se de la gestió de les més prioritàries, com també de l'eliminació o el control de les espècies invasores que són un greuge per a la riquesa biològica del país.

Finalment, és necessari establir el marc legal que ha de permetre regular el conjunt d'aquestes accions.

ACTIVITAT 2.1

Definir una xarxa nacional d'espais d'interès coherent amb els països veïns

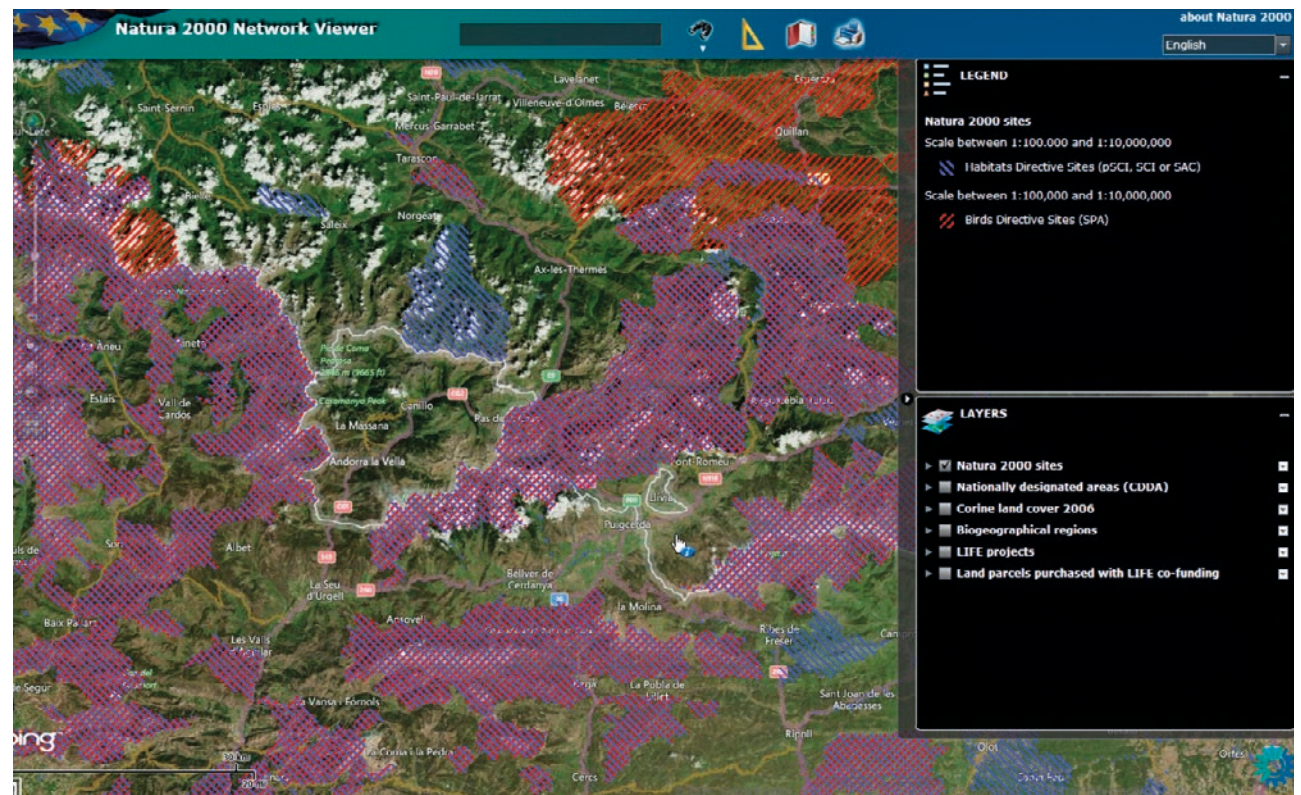
Cal recollir els estudis existents sobre espais d'interès del país i connectivitat ecològica i definir una xarxa coherent a escala nacional i internacional. Aquesta xarxa ha d'integrar tots els espais d'interès, tant siguin protegits com no.

Actualment a Andorra hi ha dos parcs naturals de competència i gestió comunal (P. N. de la Vall de Sorteny i P. N. de les Valls del Comapedrosa), i el paisatge cultural de la Vall del Madriu-Perafita-Claror que disposa d'un pla de gestió que té en compte els valors naturals de l'espai. Actualment aquests espais protegits ocupen 6.717 hectàrees, o sigui un 14,4% de la superfície del país (si no es considera l'entorn de protecció de la Vall del Madriu-Perafita-Claror). Cal recordar, així mateix, que els objectius del Conveni sobre la biodiversitat són de protegir almenys el 17% de les zones terrestres al 2020.

D'altra banda, existeixen tres vedats de caça que disposen d'una regulació sectorial en matèria de caça, i que tenen un valor patrimonial en matèria de biodiversitat (Enclar, Xixerella, Ransol). En conjunt sumen 5.300 ha, o sigui un 11,3% de la superfície del país. El Parc natural de la vall de Sorteny també té l'estatus de vedat de caça.

Com es pot veure a la imatge següent, tots comparteixen límits amb espais d'interès dels països veïns.

A Andorra també hi ha altres espais que inclouen ecosistemes de gran interès per a la biodiversitat i per a la connectivitat ecològica, i que no disposen d'estatus de conservació i gestió.

ACTIVITAT 2.2

Establir les recomanacions de gestió dels ecosistemes d'interès

Cal establir tècnicament les recomanacions nacionals de gestió dels ecosistemes d'interès identificats en el marc de l'activitat 1.2.

Aquestes recomanacions hauran de tenir en compte els factors d'amenaça identificats en el marc de l'activitat 1.4 i ser coherents amb els criteris científics i tècnics vigents internacionalment.

ACTIVITAT 2.3

Establir les recomanacions per restaurar i recuperar els ecosistemes degradats

Les activitats humanes i altres factors han provocat la modificació i en certs casos la degradació de certs ecosistemes, i han causat una amenaça per al manteniment de la biodiversitat en aquests llocs. L'activitat 1.4 permetrà identificar els ecosistemes

o espais d'Andorra que estan degradats i les necessitats d'una restauració, si escau.

Cal establir tècnicament les recomanacions nacionals de gestió d'aquests ecosistemes. Aquestes recomanacions hauran de tenir en compte els factors d'amenaça identificats

en el marc de l'activitat 1.4 i ser coherents amb els criteris científics i tècnics vigents internacionalment.

Es prioritzaran les actuacions en funció de la problemàtica i del grau d'interès de cada ecosistema.

ACTIVITAT 2.4

Establir les recomanacions pels plans de gestió de les espècies prioritàries i dels seus hàbitats

Cal establir les recomanacions de gestió de les espècies prioritàries identificades en l'activitat 1.2. Les recomanacions hauran de tenir en compte els factors d'amenaça identificats en el marc de l'activitat 1.4 i ser coherents amb els criteris científics i tècnics vigents internacionalment.

En funció de la problemàtica de cada espècie, cal definir un pla de gestió amb un seguiment i actuacions per conservar-la.

ACTIVITAT 2.5

Gestionar les espècies invasores

Cal fer el seguiment de les espècies invasores que s'hauran llistat en el marc de l'activitat 1.4 i establir el risc invasor d'aquestes espècies i les actuacions adients per controlar-les. Cal fer especial atenció als espais protegits i als ecosistemes definits en l'activitat 1.2.

ACTIVITAT 2.6

Definir les eines legals de protecció i gestió sostenible de la biodiversitat

Cal un marc legal adequat per a la protecció i la conservació de la biodiversitat d'acord amb els

convenis internacionals i que doni suport a l'Estratègia nacional de la biodiversitat.

També cal establir regulacions quant a gestió de la biodiversitat (vigilància del medi, restauració dels espais i els hàbitats degradats intencionalment, recollida d'espècies vegetals i/o animals, etc.).

FOMENTAR LA CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT EN LES POLÍTIQUES SECTORIALS NACIONALS I LOCALS

Les polítiques sectorials tenen un efecte directe en la conservació de la biodiversitat, en tant que modifiquen l'entorn i poden augmentar les pressions sobre la mateixa biodiversitat (fragmentació del territori i pèrdua de connectivitat ecològica, contaminació, propagació d'espècies invasores, etc.). En el conjunt d'aquestes polítiques, tres sectors destaquen especialment en l'escenari de la conservació de la biodiversitat a Andorra: l'activitat agropecuària (agricultura i ramaderia) com a activitat tradicional i íntimament vinculada amb la conservació de la biodiversitat en hàbitats d'ús humà: pastures, camps de cultiu, interfases, etc.); els boscos (el criteri d'importància és que suposen el 40% del territori); i l'activitat turística, que representa actualment el 60% del PIB del país.

ACTIVITAT 3.1

Incloure la biodiversitat en les polítiques i els processos de planificació nacionals i locals

És important integrar el respecte a la biodiversitat en el conjunt de les polítiques públiques i el desenvolupament dels plans sectorials: energia, gestió de l'aigua, urbanisme, ordenació del territori i usos del sòl, infraestructures (transport, prevenció de riscos, etc.).

Cal vetllar perquè aquests plans no impactin negativament i de forma irreversible en la conservació dels recursos naturals, la biodiversitat i els serveis ecosistèmics.

Alhora, és important tenir en compte la biodiversitat urbana en els processos de planificació perquè és cada cop més fonamental tant per la conservació de la biodiversitat global com per al benestar de la població. En aquest sentit, cal que els plans d'urbanisme parroquials integrin aquest concepte i les seves derivades (espais verds, connectivitat ecològica, etc.).

ACTIVITAT 3.2

Seguir conservant i fomentant la biodiversitat en la política agrícola i ramadera

L'activitat agrícola i ramadera es construeix al voltant de diferents factors, alguns de caràcter marcadament mediambiental (ús de les parcel·les, ús de l'aigua, pràctiques sostenibles, etc.) i d'altres, de caràcter marcadament econòmic (rendiments de cultiu, mecanització i guanys de temps, etc.). Aquests fets poden influir de forma important sobre la conservació de la biodiversitat vegetal i animal, bé afavorint-la si s'aconsegueix una diversitat de cultius, unes bones pràctiques agràries i una diversitat de cria de diferents tipologies de bestiar, bé empobrint-la si l'activitat se centra en monocultius i en activitats ramaderes úniques. Calen, doncs, unes polítiques agràries i ramaderes respectuoses dels valors patrimonials de la biodiversitat associada a l'activitat agropecuària i capaces, alhora, de mantenir els llindars econòmics necessaris per a la pervivència de les explotacions.

Amb referència a les bones pràctiques agroramaderes pel foment i la conservació de la biodiversitat, és necessari desenvolupar reglamentàriament els articles 6 i 19 de la Llei

d'agricultura i ramaderia, del dia 22 de juny del 2000, per afavorir pràctiques agrícoles per al manteniment del medi natural mitjançant els ajuts corresponents.

Així mateix, caldrà promoure la implementació d'iniciatives i pràctiques que afavoreixen la conservació de la biodiversitat i la connectivitat ecològica (produccions ecològiques, esbrossades en espais de matollar per afavorir la recuperació de pastures, fre dels processos d'aforestació), la reintroducció de ramats (ovins, caprins) en zones amb risc d'aforestació, l'ús de barreges d'espècies pirinenques per a les sèmbras farratgeres.

Cal afavorir la recuperació i el respecte de les parets seques, donant a conèixer els ajuts que dona el ministeri encarregat del patrimoni cultural, i promoure el manteniment dels arbres aïllats i les franges verdes que delimiten els camps.

Cal identificar a mitjà i llarg termini les espècies i varietats vegetals i animals que s'utilitzaven antigament a Andorra i estudiar la possibilitat de tornar-les a posar en producció, fomentant, entre altres, la implantació d'un banc de llavors i buscant la materialització de projectes de producció in situ de llavor autòctona.

En el marc de les accions d'estudi de la viabilitat de cultius no assajats o no autòctons, siguin ecològics o no, caldrà estudiar el seu impacte sobre la biodiversitat (potencial invasor i risc de contaminació genètica d'espècies autòctones entre altres) i el paisatge.

Per l'impacte negatiu que pot tenir un ús indegut de certs productes d'ús fitosanitari o fertilitzant, cal insistir en la formació dels aplicadors i dels usuaris, amb la finalitat d'evitar males pràctiques i de fomentar l'ús de productes o de pràctiques més respectuosos amb l'entorn, seguint així els preceptes marcats per la Llei d'agricultura i ramaderia del 22 de juny del 2000 i la reglamentació corresponent.

El foment d'iniciatives de producció agroalimentària local, emmarcat sota la marca comercial oficial "Productes agrícoles i artesans d'Andorra", ha de permetre la materialització de petites unitats de producció respectuoses amb el territori i vehicle d'identitat. Algunes d'aquestes iniciatives, i especialment les que s'implementen al voltant de l'apicultura tenen una rellevància major en matèria d'impacte sobre la biodiversitat vegetal degut al paper primordial que juguen els pol·linitzadors.

ACTIVITAT 3.3

Fomentar i conservar la biodiversitat forestal

La política forestal s'estableix sobre el concepte de plurifuncionalitat dels boscos i la sectorització segons els objectius de gestió: zones de protecció ecològica (hàbitats i espècies prioritàries amb els seus hàbitats de reproducció), ús social o productiu, etc. prenent en consideració els elements singulars definits.

Cal que els plans forestals tinguin en compte la preservació de la biodiversitat, d'acord amb la informació disponible per al conjunt de les espècies i els hàbitats i en coherència amb els criteris científics i tècnics vigents internacionalment.

El contingut dels plans forestals s'ha de centrar en els eixos de la silvicultura productiva (biomassa i economia verda), silvicultura protectora (erosió, serveis ambientals, conques fluvials, sanitat forestal), silvicultura per a la conservació de la biodiversitat (masses mixtes, biomassa morta, boscos vells, espais relictos, etc.) i silvicultura adaptativa (canvi climàtic, fixació de CO₂).

És necessari actualitzar periòdicament els plans forestals per integrar l'evolució en el coneixement sobre la biodiversitat i en les tendències de conservació observades.

ACTIVITAT 3.4

Promoure un turisme sostenible i coneixedor de la biodiversitat d'Andorra

El sector turístic és actualment a Andorra l'eix principal de l'economia. En l'actualitat, el turisme de neu és l'element principal, però progressivament s'està tendint cap a la diversificació i la desestacionalització. La gran majoria d'aquestes activitats es desenvolupen en hàbitats d'alta muntanya especialment sensibles pel que fa a la biodiversitat (turisme de neu, senderisme, curses de muntanya, activitats d'aventura, etc.)

És necessari que l'oferta turística s'orienti cap a un turisme sostenible respectuós amb el territori i la biodiversitat, especialment a les zones identificades a l'activitat 1.2 com a espais d'interès i a l'activitat 1.4 com a espais degradats. Cal analitzar i implementar, si escau, opcions

d'ecoturisme que respectin la capacitat d'acollida del medi. En cas que sigui necessari, caldrà vetllar per establir mesures preventives i correctores.

Entre el conjunt de l'oferta turística, les activitats de neu són l'activitat turística més important, tant en nombre de persones com en infraestructures i serveis. Cal vetllar per la millora continuada de la sostenibilitat de les activitats turístiques de neu, tant pel que fa a la mitigació del seu impacte en el medi com en la millora de la seva gestió ambiental.

OBJECTIU 4

EDUCACIÓ, COMUNICACIÓ I FORMACIÓ EN MATÈRIA DE BIODIVERSITAT

L'educació i la sensibilització ambiental són eines fonamentals en la valoració i la conservació de la biodiversitat, tant a escala local com global. La ciutadania ha de poder disposar d'informació i coneixement que li permetin entendre la importància i el valor de la biodiversitat com a bé comú i la necessitat del compromís personal i col·lectiu amb la seva conservació.

La gestió d'aquest coneixement ha de permetre treballar a diferents nivells de concreció: campanyes de comunicació i sensibilització per a la ciutadania general, educació tant en l'àmbit escolar (educació formal) com en la part més vivencial (educació no formal) i capacitació professional.

ACTIVITAT 4.1

Celebrar esdeveniments i dies mundials dedicats a la biodiversitat

Establir un calendari de celebracions durant l'any en què s'integri el conjunt de temàtiques relacionades amb la biodiversitat. Es pensa en la celebració del Dia internacional de la diversitat biològica (22 de maig), el Dia mundial de les zones humides (2 de febrer), el Dia mundial de la fauna salvatge (3 de març), el Dia mundial dels boscos (21 de març).

Cal valorar altres efemèrides que se celebren en el context europeu i en els països propers.

ACTIVITAT 4.2

Elaborar campanyes de comunicació

Realitzar campanyes de sensibilització adreçades a la població basades en la comunicació que tractin la biodiversitat des del coneixement i la valoració de la seva importància en el conjunt de la vida al planeta. És important també fer esment a altres temàtiques associades com el malbaratament

de recursos naturals, el consum de productes de proximitat i de productes certificats, etc.

Finalment, per fomentar un turisme coneixedor i respectuós de la biodiversitat d'Andorra cal elaborar elements de sensibilització específics destinats als visitants sobre la biodiversitat d'Andorra i la seva importància.

ACTIVITAT 4.3

Analitzar el tractament de la biodiversitat en el currículum escolar i, si escau, fer propostes pedagògiques de millora, crear material educatiu i fomentar la participació

Revisar de quina manera la biodiversitat es treballa en el currículum escolar (educació formal) i analitzar els punts forts i els febles. Aportar recursos pedagògics i didàctics per millorar l'educació formal en matèria de biodiversitat, així com incrementar la participació del conjunt dels escolars en aquestes activitats.

ACTIVITAT 4.4

Dinamitzar un calendari de propostes d'educació no formal i assegurar l'accés a aquesta informació per part de la ciutadania

Articular una agenda verda on anunciar les activitats relacionades amb la biodiversitat que programen les diverses entitats i col·lectius del país. Cal, doncs, identificar i coordinar els diferents actors que les porten a terme.

ACTIVITAT 4.5

Vetllar per la millora de la formació i les capacitats professionals sobre la biodiversitat

Desenvolupar programes de formació i capacitat tècnica sobre biodiversitat destinats als professionals encarregats del desenvolupament i de l'aplicació de l'Estratègia nacional de la biodiversitat (programes de seguiment, bioindicadors, etc.).

També és necessària la formació continuada de professionals dels àmbits sectorials mencionats en l'objectiu 3 (agricultura, turisme i lleure, urbanisme, caça i pesca, energia, etc.) a fi de

fomentar bones pràctiques en relació amb la biodiversitat mitjançant els recursos i suports més adequats (publicacions, formats digitals, seminaris i jornades, etc.)

GOVERNANÇA I COOPERACIÓ

Els reptes actuals per garantir una millora de la biodiversitat a Andorra són diversos, tal com queda palès en l'ENBA, per això cal que persones de diferents àmbits de la societat andorrana siguin conscients de la necessitat de desenvolupar aquesta estratègia i de fer-ne el seguiment, de la mateixa manera que s'ha fet al moment de redactar-la. A més, per tal que la nostra Estratègia no quedi desvinculada de la resta de les accions que es facin a escala mundial cal cooperar sempre que sigui possible amb el conjunt de les iniciatives a favor de la biodiversitat que es facin als països veïns principalment, però també a escala més internacional.

És necessari que Andorra disposi dels mitjans econòmics, humans i tècnics per desenvolupar aquesta estratègia a fi de preservar la riquesa de la nostra biodiversitat col·laborant així al manteniment de la biodiversitat mundial i a l'assoliment dels objectius del Conveni sobre la biodiversitat.

Finalment, cal tenir en compte que la biodiversitat és un patrimoni comú que aporta beneficis i qualitat de vida al conjunt de la societat en àmbits molt diversos, però les decisions econòmiques no

sempre tenen en compte aquests beneficis i no s'acostuma a computar el valor dels serveis que la natura en general aporta a les nostres societats.

ACTIVITAT 5.1

Establir una comissió de seguiment i actualització periòdica de l'ENBA, amb representants de les administracions nacionals i locals i els agents professionals i de la societat civil concernits

Cal regular la creació d'una comissió de seguiment i actualització de l'ENBA, així com el seu funcionament i la seva composició, amb les funcions següents:

- Coordinar els treballs previs necessaris per la revisió de l'ENBA als horitzons 2020 i 2024.
- Validar els documents que es comuniquin a les reunions internacionals.
- Recollir i actualitzar la informació interna i externa referent als temes de biodiversitat.

- Fomentar la cooperació interna entre les parts representades a la comissió.
- Fomentar la participació pública per al desenvolupament dels objectius i les activitats establertes a l'ENBA (agenda, calendaris, urgència i importància...).

ACTIVITAT 5.2

Fomentar la cooperació en iniciatives internacionals i projectes transfronterers en relació amb la biodiversitat

La biodiversitat no té fronteres i per aquesta raó resulta clau fomentar la participació dels diferents agents nacionals i locals en xarxes regionals i/o internacionals dedicades al coneixement, la conservació i la divulgació de la biodiversitat.

En aquest sentit també és necessari vetllar perquè les activitats desenvolupades en el marc de l'ENBA siguin coherents amb les de les altres estratègies o plans nacionals i la resta de convenis internacionals (paisatge, Berna, canvi climàtic...).

En paral·lel, caldrà fer un seguiment de les accions de cooperació dels diversos agents en els projectes internacionals.

ACTIVITAT 5.3

Avaluar econòmicament i fer propostes de mecanismes de finançament de les activitats de l'ENBA

A fi de dur a terme una planificació correcta de l'estratègia nacional és important establir un càlcul del cost aproximat de les activitats previstes.

Així mateix, per fer front al cost de l'ENBA serà necessari diversificar les fonts i els mecanismes de finançament de les activitats amb alternatives que complementin l'acció de l'Administració.

ACTIVITAT 5.4

Establir instruments econòmics que tinguin en compte la biodiversitat

En la línia de les recomanacions internacionals en aquest àmbit, és important tenir en compte en el balanç econòmic global de les polítiques sobre biodiversitat l'avaluació i integració dels beneficis derivats de la bona gestió, així com el cost de la no-gestió.

En aquest sentit, una de les metodologies que de forma incipient s'estan implementant en l'àmbit internacional és avaluar el valor econòmic dels serveis ecosistèmics, tant pel que fa a la seva correcta conservació com al cost derivat de possibles afectacions i de les accions necessàries per a la restauració.

Pel que fa a les polítiques de desenvolupament econòmic en relació amb la biodiversitat, cal fomentar alternatives en el sector de l'economia verda que integrin aspectes de conservació i gestió sostenible de la biodiversitat.

ANNEX 1. OBJECTIUS ESTRATÈGICS I FITES D'AICHI

L'any 2010, a la reunió de les parts del Conveni de la biodiversitat de Nagoya, es va definir el Pla estratègic per a la conservació de la diversitat biològica 2011-2020. Aquest Pla, a més de definir una visió i missió comunes i 5 objectius estratègics (A, B, C, D, E), conté el que s'han anomenat les fites d'Aichi: 20 reptes per aturar la pèrdua de la biodiversitat mundial.

OBJECTIU ESTRATÈGIC A

Gestionar les causes subjacents de la pèrdua de biodiversitat incorporant la biodiversitat en el conjunt del Govern i de la societat

1 Com a màxim a l'horitzó 2020, les persones han de ser conscients del valor de la biodiversitat i de les mesures que poden fer per conservar-la, i utilitzar-la de manera sostenible.

2 Com a màxim a l'horitzó 2020, els valors de la biodiversitat s'han d'haver integrat en les estratègies i els processos de planificació nacionals i locals de desenvolupament i de reducció de la pobresa i incorporat en els comptes nacionals i en la presentació dels informes.

3 Com a màxim a l'horitzó 2020, els incentius, incloses les subvencions nefastes per a la biodiversitat, han de ser eliminats, reduïts de manera progressiva o revisats per reduir al mínim o evitar els impactes negatius, i els incentius positius a favor de la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat han de ser elaborats i aplicats de manera compatible i en harmonia amb les disposicions del Conveni i les obligacions internacionals vigents, tenint en compte les condicions socioeconòmiques nacionals.

4 Com a màxim a l'horitzó 2020, els governs, les empreses i altres organismes interessats, en tots els àmbits, han d'haver pres mesures i han d'haver elaborat plans per garantir la producció i el consum sostenibles i mantenir l'ús dels recursos naturals en els límits ecològics segurs.

OBJECTIU ESTRATÈGIC B

Reduir les pressions directes sobre la biodiversitat i promoure l'ús sostenible

5 a l'horitzó 2020, el ritme de pèrdua de tots els hàbitats naturals, inclosos els boscos, s'ha d'haver reduït almenys a la meitat i, si és possible, s'ha d'haver reduït fins a un nivell proper a zero i la seva degradació i fragmentació s'ha d'haver reduït de manera sensible.

6 A l'horitzó 2020, totes les reserves de peixos, d'invertebrats i de plantes aquàtiques s'han de gestionar i s'han de cultivar de manera sostenible, legal i aplicant enfocaments fonamentats sobre els ecosistemes, de manera que s'eviti la pesca excessiva, que s'estableixin plans i mesures de recuperació per a totes les espècies esgotades, que les pesqueres no tinguin impactes negatius sobre les espècies amenaçades i els ecosistemes vulnerables i que l'impacte de la pesca sobre les reserves, les espècies i els ecosistemes es quedi en els límits ecològics segurs.

7 A l'horitzó 2020, les zones destinades a l'agricultura, l'aqüicultura i la silvicultura s'han de gestionar de manera sostenible per garantir la conservació de la biodiversitat.

8 A l'horitzó 2020, la contaminació deguda a l'excés de nutrients s'ha d'haver disminuït fins a nivells que no siguin perjudicials per al funcionament dels ecosistemes i per a la biodiversitat.

9 A l'horitzó 2020, les espècies invasores exòtiques i les seves vies d'introducció s'han d'haver identificat i prioritzat; les espècies prioritàries s'han d'haver controlat o eradicat i s'han d'haver aplicat mesures per gestionar les vies d'introducció i la instal·lació d'aquestes espècies.

10 A l'horitzó 2015, les múltiples pressions antròpiques exercides sobre les barreres de corall i els altres ecosistemes marítims i costaners vulnerables afectats pel canvi climàtic i l'acidificació dels oceans s'han d'haver reduït al mínim, per preservar-ne la integritat i el funcionament.

OBJECTIU ESTRATÈGIC C

Millorar la situació de la biodiversitat salvaguardant els ecosistemes, les espècies i la diversitat genètica

11 A l'horitzó 2020, almenys el 17% de les zones terrestres i de les aigües interiors i el 10% de les zones marítimes i costeres, incloses les zones que són especialment importants per a la biodiversitat i els serveis prestats pels ecosistemes, han d'estar conservades mitjançant xarxes d'àrees protegides ecològicament representatives i ben estructurades de manera eficient i equitable i altres mesures de conservació efectives per a cada zona, i integrades en el conjunt del paisatge terrestre i marítim.

12 A l'horitzó 2020, s'ha d'haver evitat l'extinció d'espècies amenaçades identificades, i s'ha d'haver millorat i mantingut el seu estat de conservació, en particular per a les espècies de major disminució.

13 A l'horitzó 2020, la diversitat genètica de les plantes cultivades, dels animals de granja i domèstics, i de les espècies silvestres emparentades, així com altres espècies de valor socioeconòmic i cultural, s'haurà preservat i s'hauran elaborat i aplicat estratègies per reduir al mínim l'erosió genètica i salvaguardar la biodiversitat.

OBJECTIU ESTRATÈGIC D

Reforçar els beneficis que tots rebem de la biodiversitat i dels serveis dels ecosistemes

14 A l'horitzó 2020, els ecosistemes que proporcionen serveis essencials, en particular l'aigua, i que contribueixen a la salut, als mitjans de subsistència i al benestar s'han d'haver restaurat i salvaguardat, tenint en compte les necessitats de les dones, de les comunitats autòctones i de les poblacions pobres i vulnerables.

15 A l'horitzó 2020, la resiliència dels ecosistemes i la contribució de la biodiversitat a les reserves de carboni han d'haver millorat mitjançant mesures de conservació i de restauració, inclosa la restauració d'almenys un 15% dels ecosistemes degradats, de manera que s'haurà contribuït a l'atenuació del canvi climàtic i a l'adaptació a aquest canvi, així com a la lluita contra la desertificació.

16 A l'horitzó 2015, el Protocol de Nagoya sobre l'accés als recursos genètics i la participació justa i equitativa dels avantatges de la seva utilització estarà en vigor i operacional, de conformitat amb la legislació nacional.

OBJECTIU ESTRATÈGIC E

Millorar l'aplicació, mitjançant la planificació participativa, de la gestió dels coneixements i de la creació de capacitats

17 A l'horitzó 2015, totes les parts han elaborat i adoptat com a instrument de política general, i han començat a aplicar, una estratègia i un pla d'acció nacionals per a la biodiversitat, eficaços, participatius i actualitzats.

18 A l'horitzó 2020, els coneixements, les innovacions i les pràctiques tradicionals de les comunitats autòctones i locals que presenten un interès per la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat,

així com el seu ús tradicional sostenible, es respecten, sota reserva de la legislació nacional i de les obligacions internacionals vigents, i s'integren en el marc de l'aplicació del Conveni, amb la participació efectiva de les comunitats autòctones i locals, a tots els nivells pertinents.

19 A l'horitzó 2020, els coneixements, la base científica i les tecnologies associades a la biodiversitat, als seus valors, al seu funcionament, al seu estat i les seves tendències, i les conseqüències del seu empobriment milloren, s'intercanvien, es transfereixen i s'apliquen.

20 A l'horitzó 2020, la mobilització dels recursos financers necessaris per a l'aplicació efectiva del Pla estratègic 2011-2020 per a la biodiversitat procedents de totes les fonts i de conformitat amb el mecanisme consolidat i convingut de l'Estratègia de mobilització de recursos ha d'haver augmentat de manera considerable comparada amb els nivells actuals. Aquest objectiu es modificarà en funció de les avaluacions de les necessitats de recursos que les parts han d'efectuar i notificar.

ANNEX 2. CORRESPONDÈNCIA DE L'ENBA AMB LES FITES D'AICHI

OBJECTIUS

FITES D'AICHI

OBJECTIU 1: Inventariar i millorar el coneixement de la biodiversitat d'Andorra i de la seva tendència

Activitat 1.1.	Inventariar i agrupar el coneixement existent: cartografies, dades, inventaris, bibliografia	19
Activitat 1.2.	Identificar els ecosistemes d'interès i les espècies prioritàries per gestionar-los	12, 19
Activitat 1.3.	Definir i fomentar les línies d'estudi necessàries per millorar el coneixement sobre la biodiversitat	19
Activitat 1.4.	Identificar els factors que poden afectar la biodiversitat i l'estat de conservació dels ecosistemes	5, 10
Activitat 1.5.	Establir uns bioindicadors i fer-ne el seguiment	19

OBJECTIU 2: Gestionar la biodiversitat d'Andorra i garantir els serveis dels ecosistemes

Activitat 2.1.	Definir una xarxa nacional d'espais d'interès, coherent amb els països veïns	11
Activitat 2.2.	Establir les recomanacions de gestió dels ecosistemes d'interès	2, 5, 12
Activitat 2.3.	Establir les recomanacions per restaurar i recuperar els ecosistemes degradats	5, 8, 14, 15
Activitat 2.4.	Establir les recomanacions per als plans de gestió de les espècies prioritàries i els seus hàbitats	12
Activitat 2.5.	Gestionar les espècies invasores	9
Activitat 2.6.	Definir les eines legals de protecció i gestió sostenible de la biodiversitat	13, 14

OBJECTIU 3: Fomentar la conservació de la biodiversitat en les polítiques sectorials nacionals i locals

Activitat 3.1.	Incloure la biodiversitat en les polítiques i els processos de planificació nacionals i locals	1, 2, 8, 14
Activitat 3.2.	Seguir conservant i fomentant la biodiversitat en la política agrícola i ramadera	3, 4, 7, 8, 13
Activitat 3.3.	Fomentar i conservar i la biodiversitat forestal	4, 5, 7, 13, 14
Activitat 3.4.	Promoure el turisme sostenible i coneixedor de la biodiversitat d'Andorra	1

OBJECTIU 4: Educació, comunicació i formació en matèria de biodiversitat		
Activitat 4.1.	Celebrar esdeveniments i dies mundials dedicats a la biodiversitat	1
Activitat 4.2.	Elaborar campanyes de comunicació	1, 19
Activitat 4.3.	Analitzar el tractament de la biodiversitat en el currículum escolar i, si escau, fer propostes pedagògiques de millora, crear material educatiu i fomentar la participació	1
Activitat 4.4.	Dinamitzar un calendari de propostes d'educació no formal i assegurar l'accés a aquesta informació per part de la ciutadania	1
Activitat 4.5.	Vetllar per la millora de la formació i les capacitats professionals sobre biodiversitat	1
OBJECTIU 5: Governança i cooperació		
Activitat 5.1.	Establir una comissió de seguiment i actualització periòdica de l'ENBA, amb representants de les administracions nacional i locals i els agents professionals i de la societat civil concernits	4, 17, 18
Activitat 5.2.	Fomentar la cooperació en iniciatives internacionals i projectes transfronterers en relació amb la biodiversitat	11, 19
Activitat 5.3.	Avaluar econòmicament i fer propostes de mecanismes de finançament de les activitats de l'ENBA	2, 3, 20
Activitat 5.4.	Establir instruments econòmics que tinguin en compte la biodiversitat	2, 3, 20

Govern d'Andorra

www.mediambient.ad

Edita: Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat - Govern d'Andorra
Coordinació: F. Javier Gómez, Anna Moles i Natàlia Rovira

Imatges procedents del concurs de fotografia digital *L'Andorra dels paisatges*
(Susanna Sánchez, Damien Mel Greaves, Fabrice Pech, Victòria Bravo, Marta Aleix, Yamina Drici Nyns, Josep Santamaria, Carles Cerqueda, Gérard Mussot)
i també de Sergi Riba, Jordi Tena i el jurat del concurs *Prats Florits*.